

รายงานฉบับสมบูรณ์

พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดลำพูน

โดยการสนับสนุน

ของ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะที่ปรึกษา นักวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาตรี เรืองเดชณรงค์ ผู้อำนวยการโครงการและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
2. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ ผู้จัดการโครงการและผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมการเมือง
3. อาจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
4. อาจารย์ วัชรพล ลัดพลี ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและการเลือกตั้ง
5. ดร.ศุภลักษณ์ ล้อมลาย ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการ

เลขหมู่ จ 342.๗1
เลขทะเบียน 023๑
วัน เดือน ปี 16 ก.พ. 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดลำพูน ศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง อันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดลำพูน และจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง อันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดลำพูน

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้มี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นประชาชนลำพูน มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป จำนวน 314,899 คน ในเดือนธันวาคม 2554 แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Multi-stage Cluster and Systematic Random Sampling ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัย 400 คน จากการจำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และแบ่งเขตเลือกตั้งทั้ง 2 เขต ใน 8 อำเภอ 51 ตำบล 575 หมู่บ้าน 17 ชุมชน และกลุ่มที่สองเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 กลุ่มๆ ละ 10 คน รวม 70 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย มี 3 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก อีก 6 ครั้ง ในระดับอำเภอและตำบล ข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงพรรณนา การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัย พอสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมพื้นฐานของบุคคลในสังคม นิสัยใจคอ การกลมเกลียวทางสังคม ความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเป็นกันเอง การอยู่กันเป็นกลุ่มก้อนและยอมรับความคิดของกลุ่ม การรักษาคำสัตย์ของชาวลำพูน มีความภาคภูมิใจ และต้องการรักษาแชมป์จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด การดำเนินผู้ไม่ไปใช้สิทธิ ซึ่งเป็นมาตรการบังคับทางสังคมและความรู้สึกอายเมื่อตนไม่ไปใช้สิทธิ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดลำพูนที่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก รองลงไปได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง นโยบายของพรรคการเมืองที่ดี แม้ว่า จะศรัทธาตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งมากเพียงใดหากจำเป็นต้องพิจารณาจะพิจารณาการสังกัดพรรคการเมืองเป็นสำคัญ แต่ถ้าหากไม่สามารถตัดสินใจได้หรือไม่ชอบทั้งพรรคการเมืองหรือตัวบุคคลก็จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยกาในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน

ปัจจัยอันดับถัดไปได้แก่ ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านบุคคล โดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านตลอดจนสมาชิกในครอบครัวและเครือข่ายต่าง ๆ ในหมู่บ้านมีส่วนสำคัญต่อการกระตุ้นให้สมาชิกในครัวเรือนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ปัจจัยด้านการจัดการเลือกตั้ง การจัดหน่วยเลือกตั้งที่สะดวกต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การควบคุมไม่ให้ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมาย การอบรมพลเมืองอาสาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การวางเครือข่ายตรวจสอบ สอดส่อง ป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านสื่อและเครือข่ายต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สามารถกระตุ้นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ดี ปัจจัยด้านกฎหมายที่กรณีรัฐธรรมนูญกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ และกลัวเสียสิทธิทางการเมือง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งเป็นอันดับที่หก ส่วนการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อ ปี พ.ศ.2557 ซึ่งเป็นโมฆะ ทำให้ประชาชนจังหวัดลำพูนรู้สึกเบื่อหน่าย แต่ด้วยปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ต้องรักษาศักดิ์ศรีแชมป์จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ประชาชนจังหวัดลำพูนจึงพร้อมใจกันไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อรักษาสถิติดังกล่าว อย่างไรก็ตามการที่ผู้สมัครชื่อเสียงเลือกตั้ง พบว่าการซื้อสิทธิขายเสียงไม่มีส่วนสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และแม้ว่าจะมีการรับเงิน แต่ประชาชนก็ไม่จำเป็นต้องลงคะแนนเสียงให้หรือไปกาในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน

ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งเป็นอันดับที่เจ็ดและแปด ตามลำดับ อย่างไรก็ตามการใช้สื่อในท้องถิ่น เช่น หอกระจายข่าว มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าสื่อที่ใช้เทคโนโลยีอื่นๆ

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยครั้งนี้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดลำพูนคือ ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและรักษาปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการประกาศเกียรติคุณหรือให้รางวัลแก่หมู่บ้านที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงสุด ส่งเสริมมาตรการบังคับทางสังคม สำหรับผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น การประกวดคำขวัญ “ยกย่องคนไปใช้สิทธิ ต่ำหนิคนนอนหลับทับสิทธิ” เพื่อนำไปขึ้นป้ายคำนิยามของหมู่บ้านทุกๆ หมู่บ้านสร้างความตระหนักในการใช้สิทธิเลือกตั้งให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ให้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นฐานของตนเองดังเช่นบุคคลรุ่นบิดา มารดา ปู่ ย่า โดยผ่านทางบุคคลรุ่นบิดา มารดา ปู่ ย่า หรือเพื่อน หรือบุคคลที่เคารพนับถือในชุมชน รวมถึงสถาบันการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ต้องสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งประธานโรงเรียน ประธานสโมสร การเลือกตั้งสภานักเรียน นักศึกษา

ด้านการจัดการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน ควรให้ความสำคัญกับการจัดการเลือกตั้งที่ดีและยุติธรรม ได้แก่ การจัดหน่วยเลือกตั้งให้มีความเหมาะสมทั้งขนาด จำนวนและมีความสะดวกที่ประชาชนจะเข้าถึงได้ง่ายในทุกๆ หน่วย อาจกำหนดให้สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยเลือกตั้งล่วงหน้า การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเลือกตั้ง การขยายเครือข่ายโดยการอบรมพลเมืองอาสาของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ครบทุกหมู่บ้าน การวางเครือข่ายตรวจสอบ สอดส่อง ป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง ประสานขอความร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และให้ถือเป็นนโยบาย และภารกิจสำคัญระดับจังหวัด การประชาสัมพันธ์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านสื่อและเครือข่ายต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยผ่านเสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน วิฑูรย์ชุมชน กล่าวโดยสรุปคือ การจัดการเลือกตั้งที่ดีและยุติธรรม สามารถกระตุ้นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ดี